

Wielkopolski sposób na paliwa z odpadów

Polski rząd nie jest ostatecznie zdecydowany, na jakich doświadczeniach oprzeć rozwój termicznego przetwarzania odpadów – skandynawskich, niemieckich, francuskich czy bardziej egzotycznych, pozaeuropejskich. Tymczasem może się okazać, że ostatnia szansa w zakresie pozyskania z UE środków finansowych na rozbudowę infrastruktury w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko nie zostanie w pełni wykorzystana.

Od kilkunastu lat skandynawskie rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami są podziwiane na całym świecie. Głównym tego powodem jest postrzeganie zagadnień ochrony środowiska w sposób kompleksowy i systemowy, gdyż każde stosowane tam rozwiązanie – poza tym, że generuje koszty – może okazać się potencjalnym źródłem dochodów.

Model skandynawski a model polski

Mimo kolosalnych zmian na lepsze w polskiej gospodarce odpadami po wejściu do Unii Europejskiej nadal szeroko rozumiany problem termicznego przetwarzania odpadów w procesie produkcji ciepła i energii elektrycznej nie jest ostatecznie i poprawnie zdefiniowany.

Wprowadzony od 1 stycznia br. zakaz składowania odpadów, których wartość kaloryczna przekracza 6 MJ/kg suchej masy, narzuca warunki niemożliwe do spełnienia w skali kraju w obecnych realiach, co spędza sen z oczu osobom odpowiedzialnym za gospodarkę odpadami i zmusza do poszukiwania rozwiązań nie zawsze zgodnych z obowiązującym prawem.

Przygotowane z opóźnieniem zapisy Krajowego Planu Gospodarki Odpadami, które mają otworzyć furtkę do aplikowania o środki zewnętrzne w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, także nie sprzyjają rozwiązaniu tego problemu.

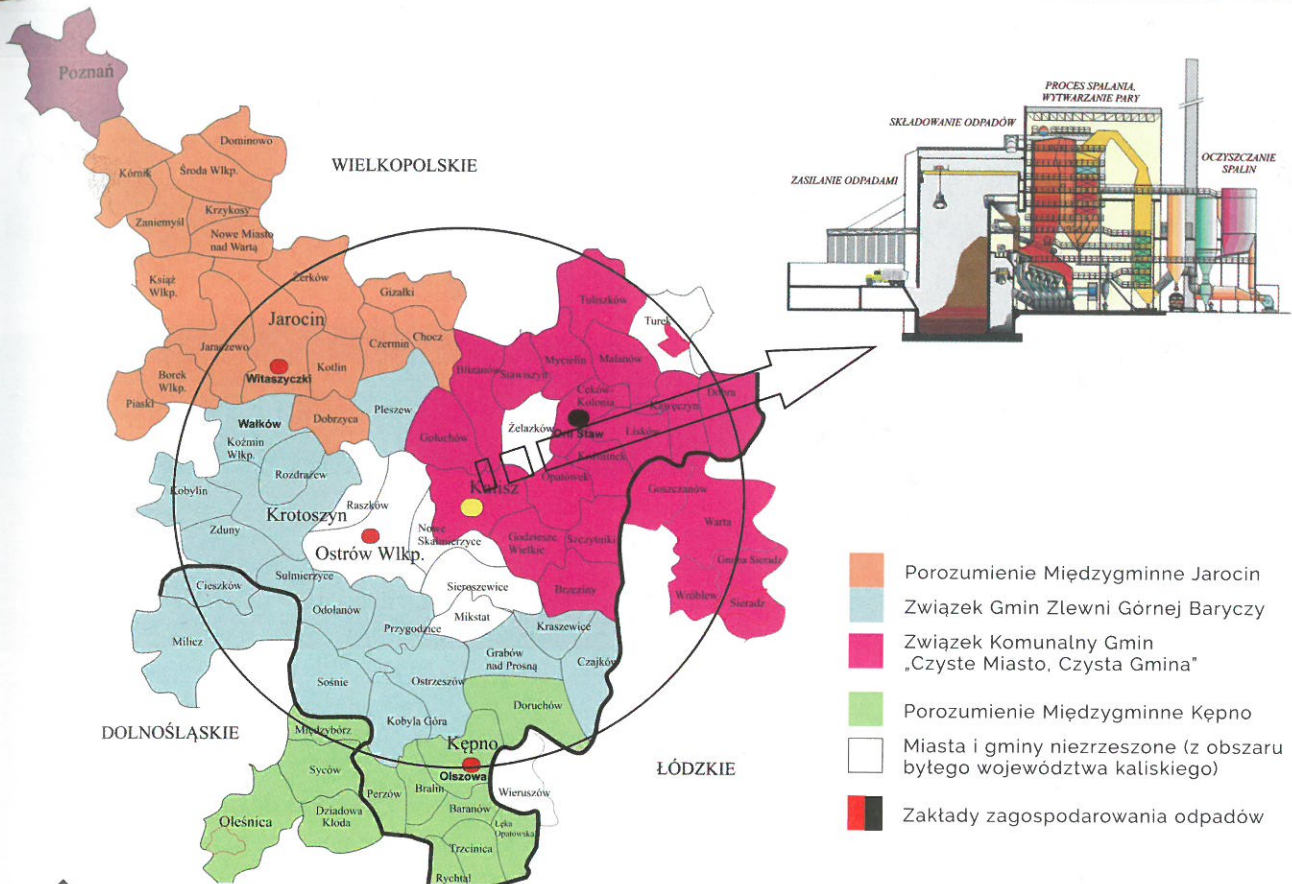
Budowa lokalnych, mniejszych elektrociepłowni opalanych paliwami alternatywnymi produkowanymi na bazie odpadów nienadających się do recyklingu to interesująca propozycja dla rodzącej się w Polsce branży termicznego przekształcania odpadów. Zakaz składowania odpadów komunalnych wiąże się z koniecznością budowy określonej liczby ITPOK-ów. Z kolei doskonalenie selektywnego zbierania odpadów i jego docelowa standaryzacja oraz rozbudowa zaawansowanych technicznie regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych już powoduje znaczące zmniejszenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych dostępnych do spalania oraz znaczne obniżenie ich kaloryczności. Jednocześnie ze strumienia odpadów komunalnych wydziela się coraz więcej frakcji wysokokalorycznych, w części nienadających się w aspekcie ekonomicznym do recyklingu materiałowego, które można efektywniej wykorzystać w lokalnych elektrociepłowniach, opalanych paliwem RDF. Skonstruowany w ten sposób kompleksowy system postępowania z odpadami koresponduje jednoznacznie z hierarchią postępowania z odpadami, określoną w dyrektywie ramowej o odpadach, eliminując tym samym potencjalny konflikt interesów pomiędzy ITPOK-ami a RIPOK-ami. Obecnie konkurują one ze sobą o odpady zmieszane, nie ma natomiast odpowiedniego potencjału zagospodarowania, nienadających się do recyklingu ma-

teriałowego, odpadów po sortowaniu. Konflikt taki od kilku lat obserwowany jest w Niemczech, gdzie występuje wyraźna nadwyżka mocy w wybudowanych w spalarniach odpadów zmieszanych. Rozwój selektywnego zbierania i działania w kierunku ograniczenia wytwarzania odpadów zmieszanych pozbawił je bowiem paliwa, do jakiego są przystosowane. Model skandynawski idzie w kierunku kompleksowej, komunalnej gospodarki odpadowo-energetycznej z lokalnym, komunalnym zagospodarowaniem odpadów oraz pełnym wykorzystaniem wytworzonego z nich ciepła. Także selektywnie zbierane odpady biodegradowalne kierowane do instalacji fermentacji stają się źródłem wytwarzanej w kogeneracji ekologicznej energii odnawialnej.

Region wielkopolski

Na tle tych rozważań warto się przyjrzeć sytuacji na rynku zagospodarowania odpadów komunalnych w woj. wielkopolskim, a ściślej w jego południowo-wschodnich regionach, na terenie powiatu kaliskiego i powiatów sąsiadujących. Obszar ten w Planie Gospodarki Odpadami Komunalnymi województwa podzielony został na trzy regiony: VI, IX i X. Do tych regionów przypisane zostały miasta i gminy z województw dolnośląskiego (sześć gmin) i łódzkiego (pięć gmin), razem więc powierzchnia tego obszaru wynosi prawie 10 tys. km², na których zamieszkuje ponad 1 mln osób. W nieruchomościach zamieszkałych i niezamieszkałych na tym obszarze wytwarza się rocznie ponad 300 tys. ton odpadów komunalnych (tabela).

Z obserwacji rynku i analizy dokumentacji wynika, że wybudowane w ostatnim okresie dwie spalarnie odpadów, w Poznaniu i Koninie, przygotowane do spalania odpadów zmieszanych, nie będą w stanie przyjąć do termicznego przetworzenia frakcji wysokokalorycznej nienadającej się do recyklingu, wyodrębnionej w nowoczesnych instalacjach mechaniczno-biologicznego przetwarzania. Na obszarze tych trzech regionów (VI, IX, X) w ostatnich latach wybudowane zostały i działają cztery nowoczesne regionalne instalacje przetwarzania odpadów komunalnych

Związki/porozumienia międzygminne w strukturze zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi w regionie południowo-wschodniej Wielkopolski

Wytworzona ilość odpadów komunalnych w 2010 roku w regionach VI, XI oraz X według Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017

Lp.	Region	Liczba mieszkańców [tys.]	Powierzchnia [km ²]	Ilość wytworzonych odpadów komunalnych [Mg]
1	VI	235,1	2170	66 970
2	IX	458,0	5418	139 365
3	X	333,2	2200	105 947
Łącznie		1026,3	9788	312 282

(RIPOK-i), którymi zarządzają lokalne samorządy (Kalisz, Ostrów Wlkp., Jarocin i Kępno) w strukturach związków lub porozumień międzygminnych, skupiających 77 samorządów gminnych (mapka sytuacyjna omawianego obszaru).

Układ kogeneracji

Dla tych samorządów problemem najistotniejszym w gospodarce odpadami komunalnymi jest znalezienie wspólnego sposobu na efektywne pod względem zarówno ekologicznym, jak i ekonomicznym zagospodarowanie frakcji wysokokalorycznej, nienadającej się do recyklingu materiałowego, wyodrębnionej z odpadów komunalnych w procesie ich sortowania i mechaniczno-biologicznego przetworzenia.

Tego rodzaju odpadów komunalnych, które z powodzeniem mogą służyć jako paliwo alternatywne do produkcji ciepła i energii elektrycznej w procesie wysoko sprawnej kogeneracji, przy ewentualnym uwzględnieniu pewnych ilości osadów ściekowych, jest na obszarze południowo-wschodniej Wielkopolski ok. 30% całego strumienia odpadów komunalnych, czyli ok. 100 tys. ton w skali roku. Kluczowe dla lokalizacji instalacji i ekonomii procesu jest tutaj całoroczne wykorzystanie ciepła produkowanego w instalacji. Potencjalnym obszarem, na którym z powodzeniem można wykorzystać efekt produkcji w skojarzeniu ciepła i energii elektrycznej w ciągu całego roku, jest Aglomeracja Kalisko-Ostrowska oraz sieć ciepła Kalisza i ewentualnie Ostrowa Wlkp. Zainteresowany

poszukiwaniem potencjalnego inwestora w tym systemie powinien być Zarząd Aglomeracji, wspierany przez lokalne samorządy, wraz z koncernem Energa, który jest właścicielem całego systemu ciepłowniczego w Kaliszu i nieobca mu jest produkcja ciepła i energii elektrycznej w układzie kogeneracji. Potencjalne korzyści ze współpracy w tym zakresie są bezsporne zarówno dla samorządów, jak i dla energetyki zawodowej. Z pewnością przełoży się to pozytywnie na ponoszone przez mieszkańców koszty gospodarowania odpadami i na ceny energii cieplnej.

Daniel Tylak

przewodniczący Zarządu
Związku Komunalnego

„Czyste Miasto, Czysta Gmina”, Kalisz